

Asia: Selvitys opettajarekisteristä ja opettajatiedonkeruusta, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:54

Suomen Rehtorit ry lausunto selvityksestä

1. Opettajarekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin tuottamiin hyötyihin ja rekisterin käyttötarkoituksiin. Onko rekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset kuvattu selvitysraportissa onnistuneesti ja eri tahojen tarpeet ja näkökulmat huomioiden? (Ks. raportin luku 6; osin luku 7).

Opettajarekisterin hyödyt olisivat rehtorien näkökulmasta merkittävät. Uusi valtakunnallinen tietovaranto yhdenmukaistaisi tiedonkeruun ja samalla tietojen eheys, luottamuksellisuus ja saatavuus paranisivat.

Rehtorien ja opettajien työtaakka pienenesi, kun tiedot kerättäisiin rekisteristä automaattisesti. Rehtori voisi myös ohjata esimerkiksi rekisteritietoja kysyvät huoltajat oikeaan viranomaiseen, joka harkitsisi tietopyynnön laillisuuden ja antaisi tiedot luovuttaessaan asianmukaista ohjausta luovutettujen tietojen käytöstä lainmukaisiin tarkoituksiin.

Rekrytoinnin näkökulmasta opettajarekisteri tuottaisi huomattavaa hyötyä. Esimerkiksi opettajien kelpoisuuden arviointiin ja työkokemukseen liittyvät tiedot olisivat lähtökohtaisesti yhdessä paikassa ja yhdenmukaisessa esitysmuodossa. Nykyisellään esimerkiksi Kuntarekryssä olevat kelpoisuuteen ja työkokemukseen liittyvät tiedot eivät ole tyydyttävästi esitettyssä muodossa. Rekrytoinnin näkökulmasta tulee kuitenkin pyrkiä siihen, ettei käyttöön tule kahta järjestelmää rinnakkain, mikä lisää työmäärää.

2. Opettajarekisteriin liittyvät haasteet: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisteriin liittyviin haasteisiin. Onko opettajarekisteriin ja sen perustamiseen liittyvä haasteet huomioitu selvityksessä onnistuneesti? (Ks. osin luvut 6, 8 ja 9)

Alkuperäisten todistusten tarkistaminen ja tietojen syöttäminen järjestelmään aiheuttaa lisätyötä. Rehtorin työn näkökulmasta on tärkeää, että lisätyötä ei säilytetä työnantajalta koulujen rehtoreiden tehtäväksi.

3. Opettajarekisterin kohderyhmät ja vaiheittainen eteneminen: Pyydämme kommentteja raportissa esitettyihin opettajarekisterin kohderyhmiin ja vaiheittaiseen etenemiseen. Jos opettajarekisteri perustetaan, mitkä kohderyhmät opettajarekisterin tulisi kattaa, mitä koulutusasteita sen tulisi koskea? Miksi? Onko selvityksessä esitetty opettajarekisterin perustamisen vaiheistaminen tarkoituksenmukaista? (Ks. luku 7)

Pidämme opettajarekisterin kohderyhmiä ja vaiheittaista etenemistä hyvin perusteltuina.

Korostamme, että myös korkea-asteella toimivien opettajien tiedot tulisi sisällyttää opettajarekisteriin. Toisen asteen oppilaitoksissa työskentelee henkilöitä, joiden pääasiallinen työnantaja on korkeakoulu. Heidän tietonsa tulee olla mukana.

Täydennyskoulutuksen osalta olisi toivottavaa, että koulutuksen järjestäjä ilmoittaisi täydennyskoulutukset suoraan uuteen rekisteriin.

4. Opettajarekisterin sisällöt: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin sisältöihin. Mitä tietoja rekisterin tulisi kattaa? (Ks. luku 7.3)

Opettajarekisterin kattamat tiedot ovat pääosin perusteltuja. Työntekijän osallistuminen opettajatutorointiin ja vaihtoon on huomattavasti vähämerkityksellisempi kuin muut selvityksen kohdassa 7.3.3 kerättäväksi ehdotetut tiedot. Rekisterin tulisi kattaa vain tiedot, joilla on välitöntä merkitystä opettajan työoikeudelliseen asemaan ja toisaalta sellaiset tiedot, joilla on välillistä, mutta selvää vaikutusta sivistyksellisten oikeuksien toteutumiseen.

5. Opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset: Pyydämme kommentteja opettajarekisteriin liittyviin tiedonsaantioikeuksiin ja tietosuojakysymyksiin. Pitäisikö opettajarekisterin tietojen saatavuus organisoida jotenkin toisin kuin mitä selvityksessä esitetään? (Ks. erityisesti luku 9.5; osin myös muut luvun 9 alaluvut)

Opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset on käsitelty selvityksessä kattavasti ja asianmukaisesti. Tarkoitukset, joihin tietoja voidaan luovuttaa ja tahot, joille tietoja voidaan luovuttaa, on kuvattu hyvin. Suhde julkisuuslakiin on selvitetty perustellusti. Suostumusperusteista luovutusta pidämme kannatettavana.

Kullakin koululla ja oppilaitoksella on perusopetus- ja lukiolain mukaan toiminnasta vastaava rehtori. Koska kyseessä on koulun tai oppilaitoksen ainoa rehtorin viran haltija, rehtori on tunnistettavissa yksittäisen koulun tiedoista. On huomattava, että yksittäisen koulun tietoja ei voi julkaista raporteissa, koska on ilmeistä, että yksittäinen viranhaltija voidaan tunnistaa.

Katsomme selvitysryhmän tavoin, että JulkiTerhikin kaltaisen julkisen tietopalvelun perustaminen opetuslalla ei ole tarpeellista eikä nykylainsäädännön mukaan edes mahdollista. Tässä yhteydessä on korostettava, että esimerkiksi työnjohdollisten varoitusten ja huomautusten kirjaaminen rekisteriin vaarantaisi virkamiesten ja viranhaltijoiden oikeusturvan. Näiden keinojen asema valtion virkamiehen ja kunnallisen viranhaltijan osalta, yksityisestä opetuslalla puhumattakaan, poikkeaa toisistaan monilta osin. Terveysturvallisuuden osalta korostuu valtakunnallisen valvontaviranomaisen asema ja opetuslalla osalta yksittäisen työnantajan. On huomattava, että valtion virkamiehen asemassa oleva opettaja voi valittaa saamastaan varoituksesta hallinto-oikeuteen toisin kuin kunnallinen viranhaltija.

6. Opettajarekisterin kustannukset: Pyydämme kommentteja rekisterin perustamiseen ja ylläpitoon liittyviin kustannuksiin. Onko opettajarekisterin kustannukset kuvattu selvityksessä onnistuneesti? Millaisia selvityksen ulkopuolelle jääneitä kustannuksia opettajarekisterin perustamisesta ja ylläpidosta voi aiheutua? (Ks. pääasiassa luku 8.1)

Ei lausuttavaa.

7. Vaihtoehdot rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle: Pyydämme kommentteja vaihtoehdoista rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle. Onko esityksessä huomioitu riittävän kattavasti muut vaihtoehtoiset tavat tiedonkeruulle? Olisiko selvityksessä esitetyille opettajarekisterille toimivaa vaihtoehtoa, joka tuottaisi tarvittavaa tietoa opettajista? Miten nykyistä kolmen vuoden välein toteutettavaa opettajatiedonkeruuta tulisi kehittää nykyisiä ja tulevia tietotarpeita vastaavaksi? (Ks. pääasiassa luku 8.3, myös 3.4)

Ei lausuttavaa.

8. Muut mahdolliset huomiot opettajarekisteriselvitykseen liittyen

Selvityksen luvussa 7 mainitaan seuraavaa: "Selvitysryhmä on tarkastellut opetushenkilökuntaan liittyvän tiedon puutteita ja tarpeita luotettavan tilastoinnin, seurannan ja tutkimuksen näkökulmasta, niin että mahdollinen uusi tiedonkeruu palvelisi mahdollisimman monia osapuolia parhaalla mahdollisella tavalla." Lainauksessa ja selvityksessä nostetaan esille käsite opetushenkilökunta. Lausunnolla oleva selvitys on tehty koskien opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta. Mikäli rekisterin perustamiseen päädytään, on tarpeen pohtia, mikä rekisterin nimi on kohderyhmänsä mukaisesti.

9. Kannatatteko selvityksessä kuvatun opettajarekisterin perustamista? (Vastausvaihtoedot: KYLLÄ / Kyllä, alla kuvatuilla muutoksilla / EI)

Kyllä.

Helsingissä 22.3.2022

Antti Ikonen
puheenjohtaja
Suomen Rehtorit ry
Finlands Rektorer rf